

A „Beszédcélú hívásvégződtetés egyedi mobil rádiótelefon-hálózatban” nagykereskedelmi piacról az 1. piacelemzési körben hozott határozat összefoglalása

A határozat száma: DH-664-33/2005. (2005. január 17.)

I. A vizsgált piac megnevezése, a piac meghatározása

A piacmeghatározás során a Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa (a továbbiakban: **Tanács**) az Európai Bizottság (továbbiakban: Bizottság) 2003/311/EC sz. 2003. február 11-én megjelent Ajánlása (a továbbiakban: **Ajánlás**)¹ Mellékletében 16. számmal jelölt, a címben szereplő piacot elemezte.

A Bizottság a beszédcélú hívásvégződtetési piac fenti minősítésének alapjául szolgáló szempontok közül első sorban az alábbiakat emelte ki:

- a) a hívó fizet elv (a továbbiakban: CPP-elv) következményei,
- b) keresleti helyettesíthetőség hiánya mind a mobil kiskereskedelmi, mind a vizsgált nagykereskedelmi piacon,
- c) kínálati helyettesíthetőség hiánya a vizsgált nagykereskedelmi piacon.

A fenti kérdések vizsgálatát a Tanács a nevezett piac magyarországi piacmeghatározása során is szükségesnek ítélte.

a. A „hívó fél fizet” elv (CPP-elv) következményei

A CPP-elv hatásait vizsgálva a Tanács megállapította, hogy az elv érvényesülése lehetővé teszi a mobil szolgáltatók számára, hogy hívásvégződtetési díjaikat a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül határozhassák meg. Az ismertetett helyzetben sem várható változás a vizsgált időtávon belül.

b. A Kiskereskedelmi piac vizsgálata

A kiskereskedelmi szinten lehetséges keresleti helyettesítés elemzése során a Tanács azt vizsgálta, hogy léteznek-e olyan, a fogyasztók által alkalmazható helyettesítő szolgáltatások, amelyek a vizsgált piac határait befolyásolhatják. Ennek során a következő lehetőségeket vizsgálta meg, mint a mobil hálózatba irányuló hívásnak a hívó fél számára rendelkezésre álló lehetséges keresleti helyettesítőit:

- Visszahívás
- SMS (Short Message Service-rövid szöveges üzenet) küldése
- Helyhez kötött telefonra irányuló hívás
- Mobilhálózaton belüli (on-net) hívás, mint a hálózaton kívüli (off-net) hívás helyettesítője
- A hívott fél viselkedésének hatása
- Kínálati helyettesítés a kiskereskedelmi piacon

¹ Ennek megfelel a 16/2004. (VI. 24.) IHM rendelet

A kiskereskedelmi piac vizsgálata során a Tanács megállapította, hogy nincsenek helyettesítési lehetőségek, ezért sem keresleti, sem kínálati oldalról nem szélesítette a piachoz tartozó kiskereskedelmi piacot.

c. A nagykereskedelmi piac vizsgálata

A Tanács a nagykereskedelmi és a kapcsolódó kiskereskedelmi piac vizsgálata során megállapította, hogy nincsenek olyan keresleti vagy kínálati helyettesítési lehetőségek, amelyek a vizsgált piac szélesítését indokolták volna. Megállapította továbbá, hogy az UMTS hálózatokon – mint új technológiával – megvalósított beszédcélú hívásvégződtetési szolgáltatás a piac szerves részét képezi, de a piac határait nem befolyásolja. Tekintettel arra, hogy Magyarországon három egyedi rádiótelefon-hálózat létezik, és valamennyi országos lefedettséget biztosít,

a Tanács három elkülönült piacot határozott meg, a T-Mobile Magyarország Távközlési Rt., a Pannon GSM Távközlési Rt. és a Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Rt. mobil rádiótelefon-hálózatát a Magyar Köztársaság területén.

II. Az érintett piac vizsgálata

Az Ajánlás Mellékletében felsorolt piacok ex ante szabályozási szempontból való érintettségét a Bizottság három feltétel vizsgálatával állapította meg. Ezek a következők:

1. Magas és nem átmeneti belépési korlátok létezése a piacon
2. Hatékony versenyhez való közeledés
3. A versenyjog (ex post) alkalmazásának elégtelensége

1.) A Tanács megállapítása szerint mind a strukturális, mind a jogi piacralépési korlátok várhatóan hosszabb távon fennmaradnak, ugyanis a vizsgált időtávon belül nem várható sem a költségek, sem a frekvenciakorlátok szerepének csökkenése.

2.) A Tanács arra a következtetésre jutott, hogy a vizsgált piacon nincs verseny, mivel mindegyik mobil szolgáltató kizárólagos szolgáltató a saját hálózatában. Mindezek miatt nem ismert és a vizsgált időtartamon belül sem várható olyan tényező felbukkanása, amely bármilyen versenyt hozna létre ezen a piacon.

3.) A Tanács megállapította, hogy egyedül a versenyjog nem elegendő az adott hírközlési piacok szabályozásához.

Fentiek alapján a Tanács szükségesnek ítélte a piacelemzés elvégzését és szükség esetén JPE szolgáltatók kijelölését.

III. Piacelemzés, JPE szolgáltatók azonosítása

Egy szabályozási szempontból érintettnek tekintett piacon a jelentős erejű piaci szereplő azonosításához a Tájékoztató tizenhárom szempontot sorol fel, melyet elemezni kell.²:

A felsorolt szempontok eltérő relevanciával bírnak a vizsgált hívásvégződtetési piacon. A Tanács a következő szempontokat – azok fontossága miatt – kiemelten vizsgálta:

- piaci részesedés
- kiegyenlítő vásárlóerő
- potenciális verseny

² 8001/2004 IHM Tájékoztató 78. pont

1.) A piaci részesedés több szempont szerinti vizsgálata ugyanahhoz az eredményhez vezetett: a T-Mobile Magyarország Távközlési Rt., a Pannon GSM Távközlési Rt. és a Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Rt. 100% piaci részesedéssel rendelkezik (monopolhelyzetben van) a végződtetési piacon.

2.) A kiegyenlítő vásárlóerő megítélése során a vizsgálat kiterjedt a

- vevőkoncentráció
- a szolgáltatóváltás költsége
- a vevői árrugalmasság és
- a fogyasztói informáltság valamint
- egyéb szempontok

elemzésére. A felsorolt szempontok vizsgálata után a Tanács megállapította, hogy a hívásvégződtetési piacon nincs olyan kiegyenlítő vásárlóerő, amely nyomást gyakorolhatna a mobil szolgáltatókra a hívásvégződtetési díjaik meghatározása során.

3.) A potenciális versennyel kapcsolatban már a piacmeghatározás keretében, a kínálati helyettesítés vizsgálata során megállapítható volt, hogy egy adott szolgáltató hálózatában hívás végződtetésére csak az adott szolgáltató képes, ezért hiába próbálnának új eladók (akár a már piacon lévő, akár új szolgáltatók) belépni a piacra, hosszabb távon sem volnának képesek helyettesítő szolgáltatást előállítani.

Fenti kiemelt szempontok, valamint a többi vizsgált szempont alapján a Tanács megállapította, hogy a T-Mobile Magyarország Távközlési Rt., a Pannon GSM Távközlési Rt. és a Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Rt. jelentős piaci erővel rendelkezik a vizsgált nagykereskedelmi piacon.

III. A kötelezettségek kirovása

A Hatóság a kötelezettségek meghatározása során szem előtt tartotta az Eht. által a Hatóság számára meghatározott feladatokat³, és az ott meghatározott általános célokat⁴.

Az Eht. alapján, amennyiben a Tanács a piacelemzés során egy vállalkozást jelentős piaci erejüként azonosít, akkor a rendelkezésre álló, tételiesen felsorolt „kötelezettségek közül a piacelemzés során feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos, legalább egy kötelezettséget ír elő...⁵”.

A Tanács a végződtetési piacokon versenyproblémaként azonosította, hogy a szolgáltatók gazdasági erőfölényben vannak, ami lehetővé teszi számukra, hogy végződtetési díjaikat túlzó módon állapítsák meg.

A versenyproblémából fakadó lehetséges piaci torzulásként a Tanács két tételt azonosított:

- Magas helyhez kötött – mobil kiskereskedelmi díjak
- Költségviszonyok által nem indokolt jövedelemátcsoportosítás a szolgáltatók között.

A versenyprobléma és az azokból fakadó lehetséges piaci torzulások csökkentése, illetve megelőzése érdekében az alábbi kötelezettségeket írja elő:

³ Eht. 9. § (2)

⁴ Eht. 2. §

⁵ Eht. 52. § (1)

- Hozzáférés és összekapcsolás
- Átláthatóság
- Egyenlő elbánás
- Számviteli szétválasztás
- Költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége

Az egyes kötelezettségek tartalmát a határozat mellékletei részletesen tartalmazzák.

Költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége

A legfontosabb, a „költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége” kötelezettség vonatkozásában a határozat előírta a költségalapú díjak alkalmazását, melyet a szolgáltatók az V. mellékletben meghatározott LRIC költségszámítási módszer alkalmazásával köteles kialakítani, és a Tanácshoz jóváhagyás végett benyújtani. Ezzel egyidejűleg a határozat úgy rendelkezett, hogy

- ha a meghatározott módszertan szerint kiszámított, költségalapú átlagdíj 10%-nál nagyobb díjcsökkenést eredményezne, a Tanács a költségalapú díjak alkalmazását hosszabb időszak alatt, a költségalapú díjakhoz fokozatosan közelítve írja elő.
- a megállapított díj a magyarországi mobil szolgáltatók közül ugyanazon időszakra megállapított/elfogadott legalacsonyabb végződtetési átlagdíjat 20%-nál nagyobb mértékben nem haladhatja meg.

Amennyiben a kötelezett szolgáltató nem nyújtja be a Tanácshoz költségalapú díjait, vagy a benyújtott kérelem hiányos, nem bírálható el és a Tanács által elrendelt hiánypótlás sem vezetett eredményre, továbbá ha a kötelezett szolgáltató által kialakított díj nem felel meg az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályoknak, a Tanács a szolgáltató által alkalmazandó díjak tekintetében az Eht. 108.§ (5) bek.-ben foglaltak szerint dönt.

IV. A nemzeti konzultáció során beérkezett GVH és szolgáltatói észrevételek

1. A Gazdasági Versenyhivatal fontosabb észrevételei

A GVH a Tervezet rendelkező részével teljes mértékben egyetértett.

A GVH észrevételeiben felvetett néhány jogi kérdést, és a határozat lényegét nem érintő javaslatot, melyek közül a határozat véglegesítése során a Tanács többet elfogadott, illetve az el nem fogadottakra részletes válaszokat adott.

2. Szolgáltatók és társadalmi szervezetek fontosabb észrevételei

A határozat tervezetéhez a T-Mobile, a Pannon GSM Zrt. és a Vodafone Magyarország Zrt. adott részletekbe menő, a határozat minden részére kiterjedő észrevételeket.

A Tanács az észrevételeket minden esetben megválaszolta, illetve egy részüket a végleges határozatban figyelembe vette. A szolgáltatói észrevételek alapján azonban fontos, a határozat lényegi részeit érintő változtatásra nem került sor.

Az érdekeltekkel történő egyeztetésre nyitva álló határidő leteltét követően mindhárom mobil szolgáltató élt nyilatkozattételi jogával a Bizottság honlapján közzétett, a szolgáltatók véleményének figyelembevételével átdolgozott határozat tervezetére vonatkozóan. Ezen nyilatkozatok tartalmukat tekintve az egyeztetés keretében előadottakhoz képest új megállapításokat nem tettek, a szolgáltatók nem hoztak fel olyan, a Tanács által korábban nem ismert tényeket, indokokat, melyek a Tanács tervezett döntését érdemben befolyásolták volna.

V. Az Európai Bizottság észrevételei a notifikáció során

A Bizottság értékelő levelében a határozattal kapcsolatban észrevételezte, hogy a tervezett költségalapúság kötelezettsége kapcsán az NHH által bejelentett határozat-tervezet nem fejtette ki kellő részletességgel a végrehajtásra vonatkozó részleteket arra az esetre, ha a LRIC módszertan szerint kiszámított, költségalapú díj a 2004. december 31-i átlagdíjhoz viszonyítva 10 %-nál nagyobb díjcsökkenést eredményezne. Ezért a Bizottság felkérte az NHH-t, hogy amint a végződtetési díjak csökkenésének idejét és mértékét meghatározó ezen végrehajtási rendelkezések elfogadásra kerültek, azokat jelentsék be. A Bizottság a határozatot notifikálta.

A fenti észrevétel alapján a határozat-tervezet lényegét érintő módosítása nem volt indokolt, ugyanakkor a Tanács az érdemben változatlan, a Bizottság észrevételeinek figyelembe vételével kiegészített határozat-tervezetet tájékoztatásként megküldte a Bizottságnak.

A Bizottság a határozatot notifikálta.

A Tanács 2005. január 17-én jóváhagyta a DH-664-33/2005. számú, üzleti titokmentes határozatot.